

Fremsat den 1. marts 2024 af Rosa Lund (EL), Pelle Dragsted (EL), Jette Gottlieb (EL), Runa Friis Hansen (EL), Anne Hegelund (EL), Trine Pertou Mach (EL), Søren Egge Rasmussen (EL), Søren Søndergaard (EL) og Victoria Velasquez (EL).

Forslag til folketingsbeslutning om åbenhed om privat partistøtte

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2024 at foretage de nødvendige foranstaltninger, der sikrer fuld åbenhed om privat partistøtte. Følgende initiativer bør indgå:

- 1) Der indføres krav om, at størrelsen på private bidrag over beløbsgrænsen skal offentliggøres.
- 2) Der indføres oplysningspligt for pengeklubber og indsamlingsforeninger.
- 3) Der gøres op med selskabsfinten.
- 4) Fristen for regnskabsaflæggelse for politiske partier fremrykkes fra 12 til 4 måneder, og der indføres
- 5) krav om regnskabs offentliggørelse umiddelbart før folketingsvalg, kommunalvalg og europaparlamentsvalg.
- 6) Der oprettes et offentligt register over partistøtte.
- 7) Straffen for brud på partistøttereglerne skærpes.
- 8) Der indføres krav om en præcis beskrivelse af modtageren af donationer.
- 9) Der oprettes et kontrolorgan, der løbende skal føre kontrol og tilsyn med partistøtte.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 28, folketingsåret 2022-23, 2. samling. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2022-23, 2. samling, tillæg A, B 28 som fremsat.

Forudsætningen for et velfungerende repræsentativt demokrati er, at offentligheden og vælgerne kan få indsigt i, hvilke økonomiske særinteresser der står bag de politiske partier. Virksomheder og erhvervsklubber overfører hvert år i hemmelighed millioner af kroner til Folketingets partier («Hvem betaler for valgkampen? Her er, hvad vi ved», Information, den 25. oktober 2022). Hvor meget pengene og deres donorer påvirker den førte politik, vides ikke, eftersom den danske lovgivning om partistøtte alene kræver, at donoren offentliggøres ved beløb over den årligt regulerede beløbsgrænse (23.600 kr. i 2024), og beløbets størrelse skal ikke angives, jf. partiregnskabslovens § 2 a. Den smule offentlighed, der er, kan endda relativt let omgås, ved at pengene sendes via særligt oprettede foreninger eller såkaldte pengeklubber.

Europarådets antikorrupsionsenhed, The Group of States against Corruption (GRECO), har i mere end 10 år rejst en hård kritik af Danmarks manglende åbenhed om partistøtte. Europa-Kommissionen har i 2022 tillige opfordret Danmark til at sikre mere gennemsigtighed, når det kommer til privat partistøtte («Rapport om retsstatssituationen 2022 – Landekapitlet om Danmark», Europa-Kommissionen, 2022). I den seneste udgave af rapporten fra 2023 fremgår kritikken, om end det bemærkes, at emnet har været debatteret i Folketingssalen. Regeringen afholdt i juni 2023 et møde for Folketingets partier for at drøfte visse ændringer af partistøtteleven, jf. KOM (2023) 0800 – svar på spm. 1, men siden er der intet sket.

Dette forslag er en opdateret udgave af B 28 fremsat i folketingsåret 2022-23, 2. samling. Forslaget opnåede ikke flertal, men førte til, at der blev indledt forhandlinger om ændring af reglerne, dog uden at disse forhandlinger har ført til noget, hvorfor forslaget genfremsættes.

Transparency International har i forbindelse med lanceringen af deres korruptionsindeks i februar 2024 også gjort opmærksom på, at Danmark trods en førsteplads blandt de lande, der opfattes som mindst korrupte, har et problem som følge af den manglende åbenhed om partistøtte som et af få lande i Europa («Danmark topper for sjette år i træk liste over mindst korrupte lande», Avisen Danmark, den 30. januar 2024).

I lyset af det kommende europaparlamentsvalg i juni 2024 og at der i EU har været udtrykt frygt for, at udenlandske magter vil forsøge at blande sig i valgene gennem uddeling af partistøtte, er behovet for åbenhed om privat partistøtte i Danmark ikke blevet mindre.

På den baggrund stilles en række konkrete forslag til styrkelse af reglerne for privat partistøtte. Forslagene vil stramme reglerne, lukke de huller, som i dag betyder, at man kan omgå de gældende regler, og styrke tilsynet og

kontrollen. Samlet set er formålet med beslutningsforslaget at sikre, at befolkningen fremover vil kunne få indsigt i, hvem der sponsorerer partiernes valgkampe.

1. Størrelsen på private bidrag over beløbsgrænsen skal offentliggøres

Det foreslås, at der indføres krav om, at den præcise størrelse af de samlede private bidrag over beløbsgrænsen fra hver enkelt donor skal offentliggøres. I dag er det alene bidragsyderens navn, som skal offentliggøres, hvis den enkelte donation overstiger beløbsgrænsen på 23.600 kr. (2024), og altså ikke størrelsen på hele donationen. Det betyder, at man i dag ikke kan se, hvor meget der præcis er blevet doneret.

2. Oplysningspligt for pengeklubber og indsamlingsforeninger

Det foreslås, at foreninger og pengeklubber, som anvender anselige dele af deres årlige indtægter til at yde støtte til politiske partier, bliver underlagt krav om at offentliggøre oplysninger om, hvem der via kontingent, donationer m.v. har indbetalt beløb til foreningen, som er større end den fastsatte beløbsgrænse for private bidrag til politiske partier.

I årevis har donorer, partier og politikere omgået de nuværende regler ved at kanalisere bidrag gennem indsamlingsforeninger og pengeklubber for at hemmeligholde bidrag («Skjulte optagelser afslører: Politikere og partifolk vejleder på stribe i at omgå loven for at få hemmelige donationer», Frihedsbrevet, den 21. oktober 2022). Det seneste eksempel, vi har set på dette, er et nuværende regeringsparti, der ifølge Ekstra Bladet har bogført en millionindtægt fra en anonym forening uden at offentliggøre, hvor pengene reelt kommer fra, hvilket har ført til konkret mistanke om korruption («Løkkens pengeklub: Modtog mørklagte millioner», Ekstra Bladet, den 5. december 2023). Der bør derfor være oplysningspligt for pengeklubber og indsamlingsforeninger m.v., som yder støtte til politiske partier, idet der ikke bør kunne opstå mistanke om bestikkelse og korruption i danske politiske partier.

3. Opgør med selskabsfinten

Det foreslås, at der gøres op med den såkaldte selskabsfinte, hvor donationer opdeles på flere forskellige virksomheder og/eller cvr-numre med henblik på at omgå kravet om offentliggørelse af donationer over beløbsgrænsen («Skjulte optagelser afslører: Politikere og partifolk vejleder på stribe i at omgå loven for at få hemmelige donationer», Frihedsbrevet, den 21. oktober 2022). Fremover skal partistøtte fra forskellige virksomheder, som reelt har samme ejer(e), tælles som en samlet donation og således omfattes af reglerne om offentliggørelse, såfremt støtten overstiger den fastsatte beløbsgrænse.

4. Fristen for regnskabsaflæggelse for politiske partier fremrykkes

Det foreslås, at fristen for regnskabsaflæggelse fremrykkes fra 12 til 4 måneder efter regnskabsårets afslutning, således at de politiske partier forpligtes til hurtigere at fremlægge et regnskab med en oversigt over partistøtte over beløbsgrænsen. Det foreslås endvidere, at der indføres krav om, at partierne fremlægger partistøtteregnskaber umiddelbart før afholdelse af folketingsvalg, kommunalvalg og europaparlamentsvalg.

5. Offentligt register over partistøtte

Det foreslås, at der oprettes et offentligt digitalt register, hvor partierne indberetter oplysninger om privat partistøtte fra deres årsregnskaber, og hvor borgere kan søge på tværs af år og partier. Dette foreslås, da det i dag er svært for borgere at få indsigt i partistøtten til politiske partier, fordi man skal finde det enkelte partis årsregnskab og så søge opgørelsen over donationer frem.

6. Højere straf for omgåelse og brud på partistøttereglerne

Det foreslås, at strafbestemmelsen i partiregnskabsloven skærpes, således at det fremover vil være strafbart for enkeltpersoner, virksomheder og organisationer at opdele deres donationer i flere betalinger under beløbsgrænsen, såfremt det samlede donerede beløb inden for en 1-årig periode overstiger den fastsatte beløbsgrænse for partistøtte til offentliggørelse. Dertil foreslås det, at den generelle strafferamme for ikke at offentliggøre donationer i overensstemmelse med reglerne hæves fra fængsel indtil 4 måneder til fængsel indtil 12 måneder og bødestraf i de tilfælde, hvor donationerne er anvendt til skattefradrag, jf. partiregnskabslovens § 6 a. Endelig foreslås det, at den eksisterende forældelsesfrist på 2 år fjernes.

Dette foreslås, da der har været talrige eksempler i medierne på, at man ved at opdele donationer i mindre beløb under beløbsgrænsen har forsøgt at omgå de gældende regler (»Skjulte optagelser afslører: Politikere og partifolk vejleder på stribe i at omgå loven for at få hemmelige donationer«, Frihedsbrevet, den 21. oktober 2022).

7. Lovkrav om præcis beskrivelse af modtageren af privat partistøtte

Det foreslås, at der indføres et lovkrav om en præcis beskrivelse af modtageren af privat partistøtte.

Dette foreslås, da regionale partiforeninger i dag ikke er forpligtet til at oplyse, hvilke kredsforeninger eller kandidater der modtager den partistøtte, der tilgår den regionale partiforening. Der er eksempler på folketingspartier, som har valgt alene at oplyse, at partistøtte til en regional partiforening er tilgået en kredsforening, uden at det er præciseret hvilken (»Venstre holdt modtagere af partistøtte hemmelige« »Hvis vi andre udfyldte formularer fra Skat eller andre myndigheder på samme måde, så ville vi ikke slippe godt fra det««, Politiken, den 7. februar 2022). Derved kan det skjules for offentligheden, præcis hvilken kredsforening eller kandidat partistøtten er målrettet. Det er et hul i loven, som bør lukkes.

8. Løbende kontrol og tilsyn med partistøtte

Det foreslås, at der oprettes et kontrolorgan, som kan føre tilsyn med, at partistøttereglerne bliver fulgt. Der kan f.eks. oprettes et uafhængigt kontrolorgan under Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Dette foreslås, da der i dag ikke er kontrol med de partistøtteregnskaber, bilag og tro- og loveerklæringer, som partiforeninger og landsorganisationer indsender (Udvalget for Forretningsordenen, alm. del – svar på spørgsmål 93, folketingsåret 2021-22).

Finansiering

Der kan blive behov for særskilt finansiering til oprettelse af et kontrolorgan, som fører tilsyn med, at partistøttereglerne bliver fulgt, ligesom det vil kræve en merbevilling, hvis opgaven tildeles en eksisterende organisation. Det foreslås, at forslaget finansieres af forventede merindtægter ved udbredelse af digitale kasseapparater, men forslagsstillerne er åbne for forhandling om finansieringen.

Skriftlig fremsættelse

Rosa Lund (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om åbenhed om privat partistøtte.

(Beslutningsforslag nr. B 152)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.